

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Луцький національний технічний університет (Луцьк)
Рівненський державний гуманітарний університет (Рівне)
Інститут модернізації змісту освіти (Київ)
Державний податковий університет (Ірпінь)
Донецький національний університет
імені Василя Стуса (Вінниця)
Маріупольський державний університет (Маріуполь, Київ)
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради (Луцьк)
INTI International University (Малайзія)
Edinburgh Napier University (Единбург, Шотландія)
University College Cork (Корк, Ірландія)

II МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

10 квітня 2024 року

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Луцьк 2024

УДК 81'1(043.2)

А 43

Актуальні проблеми міжкультурної комунікації: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, 10 квітня 2024 року, Луцький національний технічний університет. Луцьк: ІВВ ЛНТУ, 2024. 472 с.

До збірника увійшли матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої актуальним проблемам міжкультурного діалогу, перекладу у контексті міжкультурної комунікації, інноваційним технологіям викладання та проблемам змісту й організації навчального процесу.

Рекомендовано викладачам, аспірантам, магістрантам.

Розглянуто та схвалено вченою радою факультету цифрових, освітніх та соціальних технологій Луцького національного технічного університету.

Протокол № 8 від 18 квітня 2024 року.

Друкується в авторській редакції

© Луцький національний технічний університет, 2024

© Автори статей

ЗМІСТ

I. Міжкультурний діалог: лінгвокогнітивний, етнолінгвістичний та літературознавчий аспекти.

БАБІЙ А. П. Текстотворчий аспект синтаксичних конструкцій	12
ВОДУК О. Exploring the Complexities of the Criminal Mind and Human Nature: Theodore Dreiser and Ivan Franko	16
БОЙКО І. П. Особливості гендерного протистояння на матеріалі англomовного кінодискурсу «Барбі» (Barbie, 2023)	22
БОЙКО І. П., ТКАЧУК Д. Р. Концепція “banter” у комунікативній ситуації підліткового флірту (на матеріалі роману Дженні Хан “The Summer I Turned Pretty”)	26
VASYLEVYCH I. Ethnostylistics as a Branch of Linguistics and Intercultural Communication	29
ВІРСТА С. Є. Формування читацької літературної компетенції при вивченні драми-феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки за допомогою активних та інтерактивних методів і прийомів навчання	32
ГАРБЕРА І. В. Лінгвістичний аспект міжкультурної конфліктної комунікації	37
ГАФУРОВА Л. С. An Analytical Study of English Humor in Modern Cinematic Discourse	39
ГУДЗЕНКО О. Г., АЛЕКСАНДРУК А. І. Вплив мовленнєвого відображення у медіа на формування когнітивних уявлень: психолінгвістичний аналіз	41
ZUBACH O. The Concept of Incongruity in Comic Discourse: Linguocognitive Aspect	43
ІГНАТЕНКО Д. Є. Міжкультурний діалог у вивченні зарубіжної літератури: виклики і перспективи	46
КАЛУЖСЬКА Л. О., КАРНАУХА С. О. Особливості використання одиниць «show», «look» та «style» в текстах Instagram версії модного журналу «Vogue»	48
КРАСНІКОВА І. О. Підходи до вивчення роману О.Вайлда «Портрет Доріана Грея» на уроках зарубіжної літератури	50
ЛУТ К. А., КІРЄЄВА Д. О. Вербалізація лінгвокультурного концепту LE VIN у французькій мові	52
МАЦЕГОРА К. М. Символіка блакитного і синього кольорів у романі Е. М. Ремарка «На Західному фронті без змін» та кіноверсії 2022 року режисера Едварда Бергера	56
МИХАЛЬЧУК С. О. Рефлексія медіадискурсу: поняття, ознаки та функції	58
МИХАЛЬЧУК С. О., ГАЛІЙ С. А. Дослідження образотворення художнього героя у детективних романах Жоржа Сіменона: огляд літератури	61
МИХАЛЬЧУК С. О., КРАВЧУК Б. В. Диференція мовленнєвого та мовного портретів персонажа художнього твору на прикладі діалогії Жорж Санд «Консуело» та «Графиня Рудольштадт»	64
НАЙДЮК О. В. Лексичні одиниці воєнного дискурсу	67
НИКОЛЮК Т. В. Медіакультура сучасних регіональних текстів	70

ПОЛІЩУК Я. О. Пропаганда в сучасному публічному дискурсі	72
ПОТАПЧУК С. С. Фразеологізація прецедентних висловлювань в англійській та українській лінгвокультурах	74
РАДАВСЬКА О. М. Поетика роману Луї-Фердінана Селіна «Подорож на край ночі»	76
РИБАЛЬЧЕНКО А. Є. Образ головної героїні-маніпуляторки у кіноверсіях «Небезпечні зв'язки» С. Фрірза та «Вальмон» М. Формана	80
СВІТЛКОВСЬКА О. А. Лінгвістичні характеристики перформативних висловлювань британських монархів	82
СЕМЧИШИН К. О., ДЗЯМУЛИЧ Н. І. Вплив модерністської літератури на розвиток емпатії	85
ТКАЧУК С. Р., СИДОРЕНКО Т. М. Особливості міжкультурної ділової комунікації в епоху діджиталізації	87
ШУСТ Л. М. Художня образність західнополіської фольклорної лірики	91

II. Новітні тенденції розвитку германської, романської та слов'янської філології

VIHUNOVA S., VIETROVA I. Unraveling the Complexity of Phrasal Verbs in English	95
БОЖЕНЕЦЬ С. В. До питання стандартизації та уніфікації угорської військової термінології	97
ГАЙДА О. М., КРЕТ Ю. В. Типи англомовних запозичень у сучасній українській мові	99
НАЛЫТСКА О. Fachsprache der Rehabilitation: Problemaufriss	102
КАПРАНОВ Я. В. Квантитативна верифікація генетичного матеріалу алтайської, афразійської та індоєвропейських мов у проєкції до ностратичного етимону	103
КИСЕЛЮК Н. П. Негативні емоції в екології спілкування	108
КРИНИЦЬКА О. І., САБАДАШ Д. В. Гібридна природа комунікативного шуму (на матеріалі п'єси «Пігмаліон» Бернарда Шоу)	110
КУВАРОВА О. К. Функціонування вокативів у «Листах до матері» Юліуша Словацького	114
КУЛИК А. І. Фразеологізми на позначення погоди в англійській та українській мовах	116
МАРТИНЮК О. М. Роль риторичних запитань в інтерв'ю (на базі французької мови)	118
МУКНАЛЧУК N., IVASHKEVYCH E. The Phenomenon of Secondary Predication Structures in the Paradigm of the Scientific Theory of Valence	120
МІЩУК І. М., ЧЕРНОБАЙ І. В. Ефективність використання інтерактивних методів навчання англійської мови для підвищення мотивації учнів базової школи	123
МОКРА Т. А. Інструментальні дієслова із семою «Канцелярське приладдя» (на матеріалі англійської та української мов)	125
НОВОСАД Н. П. Ключові підходи до трактування поняття <i>карикатура</i>	127
PERISHKO I. Assimilation of Borrowed Words in the English Language	132

РЕМЕНЯК С. В. Англiцизми в сучаснiй українськiй мовi	135
STRIUK N., YURKOVSKA M. Microtext as a Textual Phenomenon	138
ТИХА Л. Ю. Фемiнiтиви в iнтернетвиданнях: чи гендерночутливи волинськi медiа?	141
ТКАЧЕНКО А. А. Парадигматичнi вiдношення полiсемiї та синонiмiї	143
ФЕДIК Ю. М. Структурно-семантичнi особливостi сучасних полiтичних масмедiйних карикатур	146
SHEVCHUK A., McKROLA J. Some Aspects of Aviation Terminology Formation	150
YESYPENKO D. O. Fascinating Readings, Compelling Research Opportunities: Medical Humanities Approaches in the Study of ‘Epidemic Texts’ in Ukrainian Literature	152

III. Переклад у контекстi мiжкультурної комунiкацiї: теорiя i практика.

ВИШНЕВСЬКА О.А. Перекладознавчий аспект творчостi Юлiана Тувiма	155
ВОЙТЕНКО I. Г. Ключовi слова та локалiзацiя у перекладi маркетингових матерiалiв iноземною мовою	158
ВОЙТОВИЧ О. О. Перекладацькi трансформацiї в процесi перекладу книги Гаролда Г. Мура i Джозефа Л. Гелловея «Ми були солдатами... i молодими»	161
VOLKOVA L., BRIANSKA Yu. Translation as a Method and Form of Intercultural Communication	164
ЗIНЕНКО Н. В. Стратегiя навчання послiдовного перекладу у професiйнiй пiдготовцi майбутнiх фахiвцiв	166
КАЛИНОВСЬКА I. М. Особливостi перекладу англiйських вiйськових термiнiв на позначення зброї нелетальної дiї	169
КАЛIЩУК Д. М. Перекладацькi деформацiї пiд час перекладу художньої прози	171
КИРИЧУК Л. М., ЖЕБРОВА Д. О. War Terms Translation: Challenges of Building up a Civilian-Military Vocabulary	174
КОВАЛЬЧУК Л. В. Translation Analysis of Scientific Texts: Stages and Challenges	177
KOLIADA E., KALYNOVSKA M. The Power of Visual Narrative: Using Graphic Novels in English Language Learning	179
SAMPBELL M. Intersemiotic Translation and the Relation between Image and Text	181
ЛИТВИН I. М., IЛЬЄНКО В. Р., ХАКАЛО В. С. Фразеологiзми в українськомu закадровомu перекладi серiї «Game over Charles» телевiзiйної молодiжної драми «Pretty Little Liars»: варiативний пошук	184
ЛИТВИН I. М., КРАВЧЕНКО Н. I., МАЦЕГОРА О. О. Українська локалiзацiя фентезiйної рольової вiдеогри «Baldur’s Gate 3»: оцiнка якостi	186
ЛИТВИН I. М., МАЗУН Д. О. Прагматичний аспект трансформацiй у власнiй версiї українського перекладу американського телешоу «SNL»	188
ЛIТКОВИЧ Ю. В. Особливостi перекладацького вiдтворення англiйськомовної комерцiйної реклами в українськомовних перекладах	191

ОЗАРЧУК І. В., ЗДАНЕВИЧ М. О. Основні характеристики англійської медичної термінології	193
PAVLENKO O. Translation and National Identity: Breaking Cultural Gaps	196
РЕЙДАЛО В. С., ІЛЬНИЦЬКА М. О. Метафоричні трансформації у власній версії українського перекладу фрагмента роману Мейв Бінчи «Scarlet Feather»	198
ТЩЕНКО О. В., ЗАПОЛОВСЬКИЙ М. В. Про деякі особливості військового перекладу	200
ЧЕРКАС О. О. Корпусна ідентифікація українських молодіжних соціолектів у Генеральному регіонально анотованому корпусі української мови: акціональні ознаки З. Вендлера	202
ЮШАК В. М., ПОЖАРСЬКА Н. В. Переклад англомовних заголовків у медіатекстах: відтворення особливих граматичних конструкцій українською мовою	206
ЯНОВЕЦЬ А. І., ЗІМІНА О. В. Адаптація перекладу у контексті міжкультурної комунікації	209
ЯНОВЕЦЬ А. І., КОВАЛЬЧУК Д. Д. Переклад у контексті міжкультурної комунікації: теорія і практика	211
IV. Інноваційні технології у викладанні іноземних мов та перекладу	
АЛИЄВА А. Д. Цифрове забезпечення мовної підготовки майбутніх філологів	215
ANDRZEJEWSKA A. Wizualizacje kategorii gramatycznych we współczesnej glottodydaktyce	217
БЄЛИХ О. М. Штучний інтелект в освітньому середовищі	220
БЛЯШЕВСЬКА А. В., ЗЛЕНКО В. Т. Нетрадиційні методи навчання: теорія, практика, перспектива	223
БЛЯШЕВСЬКА А. В., ЛОЗОВИК А. А. Використання нетрадиційних методів навчання на уроках англійської мови у початковій школі	225
БЛЯШЕВСЬКА А. В., ХРУПЧИК Ю. А. Розвиток критичного мислення на уроках англійської мови в початковій школі	227
GULIYEVA F. F. Innovative Approach to Teaching Foreign Languages	232
НАЛАРЧУК-TARNAVSKA O., MISHCHUK I. The Effectiveness of Different Grammar Teaching Methods and Techniques	236
ГУСАК Л. Є., МАЛЕНИЦЬКИЙ Д. С. Creative Approaches in English Language Teaching	239
DEMBIŃSKA K. Mosty kulturowe w edukacji: Słownik języka edukacji szkolnej jako model wsparcia edukacyjnego dzieci ukraińskich w Polsce	241
ЗВОНОК А. І., БАРАНОВА С. В. Комунікативні ігрові технології у навчанні іноземної мови	242
KASATKINA-KUBYSHKINA O., ANTONENKO N., FRIDRIKH A, YURIICHUK A. Overview of the Peculiarities of Using Innovative Methods in Teaching Foreign Languages	244
КВАСНЕЦЬКА Н. В. Формат навчання іноземної мови в НУШ	246

КИРИКИЛИЦЯ В. В. Електронні словники як мотиваційний чинник підвищення якості навчання студентів ЗВО	249
КІНАЩУК А. В. Застосування технології доповненого перекладу у процесі формування міжкультурної компетентності сучасного перекладача	251
КОРОЛЬЧУК Л. В. Сучасні підходи до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням у ЗВО	253
КРЕСТЬЯНПОЛЬ Л. Ю. Векторизація слів при обробці природної мови системами штучного інтелекту (на прикладі мовної моделі OpenAI Chat-GPT 4)	255
KOLIADA E. The Role of Sensory Words in Descriptive Writing	257
КРЮКОВА Ю. Д. Імплементация елементів гіпертекстової моделі при викладанні іноземних мов у ЗВО (на прикладі студентів немовних спеціальностей)	260
КУЗЬМІНА І. В., ПІЩАЛЮК С. С. Інноваційні технології у викладанні іноземних мов та перекладу	262
КУЗЬМІНА І. В., ЧВАНІНА А. Р. Наочність у викладанні англійської мови в молодшій школі	266
КУПЧИК Л. Є. До питання розвитку критичного мислення під час вивчення іноземних мов	268
ЛІТВІНЧУК А. Т. Інтеграція концепції «4К» на заняттях з іноземної мови в ЗВО	270
МЕЛЬНИЧУК О. В. Використання платформи Moodle у викладанні іноземних мов у немовних ЗВО	273
ОЗАРЧУК І. В. Можливості штучного інтелекту для викладання англійської мови	275
ПАРХОМЕНКО О. Т. Застосування інтернет-ресурсів для вивчення іноземних мов	278
ПІДОПРИГОРА С. В. Українська мова як іноземна в закладах вищої освіти: культурні та історичні аспекти через меми	281
СУПРУН М. В. Доцільність використання навчальної гри як методу підвищення ефективності навчання англійської мови	283
СУШИЦЬКА І. М. Інтернет-мережа як джерело знань для здобувачів освіти на заняттях з іноземної мови	285
ТРИНДЮК В. А. Навчання граматики іноземної мови у немовних закладах вищої освіти	287
ТРОЦЬОК А. М. Використання відеоматеріалів YouTube при вивченні курсу «Наукова комунікація англійською мовою» студентами немовних спеціальностей магістратури	291
FOROSTIUK I. Interactive Learning Tools Using at Offline and Online Lessons of English Language for Professionally Oriented Purposes	294
KHARCHENKO T., HOSTISHCHEVA N. Mind Mapping Technology in Teaching English	296
ЦЬОЛИК Н. М. Використання інструментів Text to Speech у вивченні польської мови і здійсненні перекладу	300
ЯРУЧИК О. Б., ЯРУЧИК О. В. The Use of Innovative Technologies in Teaching a Foreign Language in Institutions of Higher Education	302

ЯСІНСЬКА О. В. Інформаційні технології як джерело поповнення 305
словникового складу англійської мови

ЯЦИНЯК О. П. Міжкультурні комунікативні стратегії у викладанні 307
англійської мови на природничо-математичних спеціальностях.

V. Філософські, соціокультурні, психолінгвістичні, педагогічні проблеми змісту та організації навчального процесу

АНТОНЮК Н. А., ПУШКАР Н. С. Культура спілкування як складова 311
професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи

АНТОНЮК Н. А., РОГАК М. В. Фактори, які впливають на формування 315
ціннісних орієнтацій у дітей молодшого шкільного віку

БЕЦЕНКО Т. П. Деякі зауваги до організації самостійної роботи з курсу 317
«Українська фахова мова» для студентів ЗВО медичного профілю

БІГУНОВ Д. О., ЗАЛЕВСЬКА О. А. Mastering the Art of Digital Presentations 321
in the Classroom

БЛЯШЕВСЬКА А. В., КРАВЧУК У. В. Позакласна робота з англійської 323
мови у початковій школі

БЛЯШЕВСЬКА А. В., КУЛІКОВА Ю. В. Скрайбінг як сучасна форма 326
візуалізації навчального матеріалу на уроках англійської мови

БЛЯШЕВСЬКА А. В., СТОДОЛЬСЬКА В. Е. Мобінг у педагогічному 328
колективі: причини та профілактика

БОЙЧУК П. М. Організація освітнього процесу в умовах воєнного 330
конфлікту

БОРБИЧ Н. В. Надання якісних освітніх послуг – запорука успішної 332
діяльності закладу освіти (з досвіду роботи)

БОРТНЮК Т. Ю., ВЛАДИКА Я. П. Дидактичні ігри у формуванні 336
здоров'язбережувальної компетентності здобувачів початкової освіти на
уроках ЯДС

БОРТНЮК Т. Ю., ГУРИЧ Д. В. Формування фінансової грамотності 338
молодших школярів на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі

БОРТНЮК Т. Ю., САГАН Н., ВИШНЕВСЬКА В. Формування 341
екологічної свідомості та відповідального ставлення до природи в учнів
початкової школи

БОРТНЮК Т. Ю., СТЕПАНЮК А. Підприємницька компетентність як 344
базова і професійна якість сучасної особистості

ГОЛУБЄВА І. В. Лінгвістична обдарованість особистості у дослідженнях 346
американських науковців

ГОНЧАРУК О. М., ДАЦЮК В. В. Формування акцентологічної 348
правильності в здобувачів початкової освіти в контексті міжгалузевої
інтеграції

ГОРДІЙЧУК Ю. В., ДЕНИСОВА С. П. Методи навчання англійської мови 351
в умовах нової української школи (НУШ)

ГУЛАЙ О. І., КАБАК В. В. Креативні методи навчання у освітньому 353
процесі технічного університету

ДЕНИСОВА С. П., КУЗЬМИЧ О. В. Ситуація успіху на занятті іноземної мови	355
ДМИТРЕНКО Н. С. Технологія BYOD у системі формування лексичної компетентності майбутніх фахівців освіти	357
ЖОРНЯК Б. Є., ТКАЧУК С. М., ЮРЧУК О. М. Специфіка організації науково-дослідницької роботи здобувачів освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою 014.13. Середня освіта (Музичне мистецтво)	360
ЗАГНІТКО А. П., ПЕРЕПЕЛЮК А. С. Вираження емоції зацікавлення емотивною лексикою (на основі відгуків учнів, що вивчають англійську мову)	363
КАРПЮК І. О. Медіакомунікації у діяльності ЗВО та інтеграція практичних інструментів в освітній процес здобувачів освіти спеціальності «Журналістика»	366
КАТЕРИНЮК Д. М., ФАЛОВСЬКА І. Д. Інклюзивні тенденції спеціальної освіти в закладі дошкільної освіти	370
КОВАЛЬЧУК О. М. Інтернаціоналізація ЗВО – важливий вектор сьогодення	372
КОВТУН Л. А. Іноземна мова за професійним спрямуванням як засіб впровадження моделей білінгвального навчання в аграрному коледжі	374
КОЗИГОРА М. А. Особливості психологічного травмування педагогів під час воєнного конфлікту	377
КУЗЬМІНА І. В., GERMANIYUK A. V. Використання інноваційних технологій у сучасній школі	380
КУЗЬМІНА І. В., ТКАЧУК Є. В. Вплив музики на емоційний стан дитини	382
ЛОЗІН М. В. МІЩУК І. М. Використання засобів зорової наочності у формуванні іншомовної лексичної компетентності учнів базової школи	385
ЛУК'ЯНЧУК М. В. Future Foreign Language Teachers' Professional Training for Primary School: Psychological and Pedagogical Aspect	388
МАЗУР Т. А. Шляхи формування орфографічної грамотності учнів у процесі вивчення української мови	391
МАРЧУК С. С., ЧЕМЕРИС І. В. Ідеї Г. Сковороди про здорове виховання дітей	396
MASLO I. M. Expediency of forming foreign language lexical skills in preschool children	400
МЕЛЬНИК І. М. Сутність інноваційних методів і прийомів у мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку	402
МИТЧИК О. П. Адаптивний волейбол як засіб реабілітації осіб з ураженнями опорно-рухового апарату	406
МІЩУК І. М., МУЗИКА Н. А. Методи формування англійської лексичної компетентності в учнів базової школи з використанням мультимедійних засобів	409
МІЩУК І. М., НАЗАРЧУК Д. Р. Ігровий підхід для вивчення іноземної мови	412
МІЩУК І. М., СКЛЯНЧУК С. І. Нестандартні уроки з англійської мови	415
МІЩУК І. М., ХОМА Ю. В. Використання ігор на уроках англійської мови	417
МУЖ М. Я. Покращення засвоєння мови за допомогою Comprehensible input: педагогічна перспектива	419

MIALKOVSKA L. Modern information space through the prism of war	421
НАУМЕНКО Н. С. Використання нейромереж при вивченні іноземної мови	423
ПОТАПЮК Л. М. Підготовка майбутніх фахівців до професійної діяльності до умов інклюзивного освітнього середовища	426
РОМАНЮК А. П. Можливості застосування MICROSOFT TEAMS під час викладання освітніх компонентів у закладі вищої освіти	430
РОМАНЮК Т. А., МІЩУК І. М. Застосування проєктної методики для розвитку монологічного мовлення учнів базової школи	432
САВЛУК І. О. Гра - як провідна діяльність дітей дошкільного віку	435
САВЧУК С. В. Особливості виховної роботи вчителів початкової школи	437
СКРИПНИК Н. І. Лінгводидактичні аспекти під час формування комунікативно-мовленнєвої компетентності здобувачів освіти	439
СУШИК І. В., СУШИК О. Г. Кроскультурні комунікаційні бар'єри та академічна мобільність студентства	442
ФАЛОВСЬКА І. Д., ГОНЧАР О. А., КИСЛЮК О. О. Особливості управління початковою освітою у сучасній школі	446
ФАЛОВСЬКА І. Д., КАРПОВИЧ О. Г. Проблеми та перспективи освітнього процесу	448
ФЕДОРЕЦЬ М. А., ТИВОНЮК І. Л. Розвиток креативних та когнітивних здібностей здобувачів освіти на заняттях іноземної мови засобами дебатної гри	451
ФЕДОРЧУК-МОРОЗ В. І., ВІСИН О. О. Забезпечення безпечного освітнього процесу за умов воєнного стану	454
ФЕНКО М. Я. Онтогенез мовлення дітей раннього віку: лінгводидактичний огляд	457
ШКЛЯЄВА Н. В. Дослідження та публікація фольклорних наративів в українському мас-медійному дискурсі та мас-медійному дискурсі Волині	461
ЯКИМЧУК Н. О. Педагогіка партнерства на уроках англійської мови	464
ЯРОЩУК Н. П. Психологічні особливості комунікативної діяльності педагога	466
ЯРУЧИК О. Б. Формування особистісних компетентностей учнів 5-6 класів НУШ у процесі вивчення поетичних текстів на уроках польської мови	468

дитини, успішність реалізації якого залежить від педагогічного спілкування всіх учасників освітнього процесу, що створює потрібні передумови для активної самореалізації у професійній та навчальній діяльності. Тому педагогічне спілкування загалом і його психологічне підґрунтя трактують як важливий чинник ефективності й оптимізації професійної, виховної, навчальної діяльності педагогів та студентів.

Список використаних джерел

1. Будянський Д.В. Виконавсько-артистичний компонент риторичної культури сучасного педагога. *Український педагогічний журнал*, 2016 № 1. С. 61-70.
2. Вітюк Н. Психологічні особливості формування комунікативної готовності майбутніх учителів. *Психологія і суспільство*. 2001, №2. С. 126-133.
3. Гірник Г.Є.. Педагогічна та комунікативна культура викладача вищого медичного навчального закладу як складові педагогічного іміджу. *Архів клінічної медицини*. № 1 (21), 2015. С. 61-63.
4. Гура О.І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу : теоретико-методологічний аспект : монографія. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. 332 с.
5. Етика ділового спілкування : навчальний посібник / за редакцією Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
6. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Психологія спілкування педагога: інтегративний підхід. Навчальний посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. 353 с.
7. Пищик О. Комунікативна культура як компонент педагогічної культури викладача. *Директор школи, ліцею, гімназії* № 1-2, 2017. С.78-85.
8. Харченко Н. Про невербальну комунікацію та гнучкість у роботі вчителя. *Шкільний світ*. №8, 2019. С.5-9.

Яручик О. Б., канд. філол. наук, доцент
кафедри полоністики і перекладу,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Формування особистісних компетентностей учнів 5-6 класів НУШ у процесі вивчення поетичних текстів на уроках польської мови

У польській дитячій поезії, так само, як і в прозі, зустрічаються складні дитячі та підліткові проблеми, проте вибірка віршованих творів у шкільних українських підручниках з польської мови, розрахованих на Нову українську школу, має дещо інший, певною мірою ідеалізований характер. Відтак можемо ствердити, що маємо справу з канонічною стороною дитячої та підліткової поезії, де наперед визначений стиль, певний лексичний простір із усіма його

обмеженнями та героїзацією людей і подій. Такий тип творів не викликає жодних застережень при вивченні польської мови як іноземної.

У п'ятому класі НУШ формуванню особистісних компетентностей учня на уроках з польської мови покликані сприяти такі поетичні тексти окремо виділеного для особистісного розвитку розділу «Święta narodowe i tradycje ludowe»:

- Tadeusz Kubiak. Wiersz na powitanie [1, с. 182];
- Czesław Janczarski. Słowa dla naszej Pani [1, с. 183];
- Hanna Łochocka. Płoną świeczki [1, с. 184];
- Michał Jankowiak. Jedenasty Listopada [1, с. 185];
- Dorota Gellner. Gdzie jest Mikołaj [1, с. 186];
- Leopold Staff. Gwiazda [1, с. 187].

Цей перелік поетичних текстів для дітей польською мовою охоплює всього лиш половину календарного року, тому можемо вважати це половиною системного календарного викладу важливих для Польщі подій, свят і традицій. Методичною пропозицією може стати розширення у майбутньому розділу до повного переліку свят. Сюди можна було б додати вірш про Конституцію 3 травня, Великдень, День польського війська тощо. Такі доповнення охопили б польські святкування протягом усього року, оскільки виникає запитання, чи з п'ятикласниками НУШ у другому півріччі навчального року не ведеться жодної мови про актуальні у той час свята.

Попри цю заувагу, варто відзначити вдалу добірку текстів про згадані у підручнику традиції. Так, початок навчального року позначений поетичними словами Тадеуша Кубяка. Вірш доступний для тих, хто тільки починає вивчати польську мову, розповідає про актуальні для шкільного життя події, що є логічним вступом у мовний курс.

Вірші Ч. Янчарського, відомого дитячого письменника і редактора дитячого журналу, – це класика дитячого віршування, тому цей текст також варто відзначити як дуже доречний. Звертання до вчительки «nasza Pani», звичайно, більш властиве для учнів початкової школи, проте у перший рік вивчення польської мови воно є важливим для ознайомлення з основними етикетними нормами польської мови. Це передусім формування ввічливого ставлення до старших осіб, педагогів, вміння спілкуватися у суспільстві.

Важливий елемент польських традицій учні 5 класу відкривають у вірші Ганни Лохоцької, яка своїм поетичним текстом вводить дітей в атмосферу Днів пам'яті про померлих. Тут простежується єдність поколінь, формування родинної поваги і пам'яті про рідних. Водночас це типово польська атмосфера, з якою можуть ознайомитися учні української школи. Свято «Zaduszki» стане справжнім відкриттям для п'ятикласника не лише у лексичному вимірі (нова лексика: *wieniec, modlitwa, znicz* тощо), а й в особистісному розвитку юної особи, погляди і принципи якої ще тільки формуються.

Патріотичні мотиви знаходимо у вірші «Jedenasty Listopada», у якому Міхал Янковяк знайомить читачів із переможним для Польщі Днем

відновлення державної незалежності. Провідною думкою твору є потреба збереження державності, національної гідності та свободи.

Натомість розповідь Дороти Гелльнер про День святого Миколая не є несподіванкою для учнів НУШ. Тут варто наголосити, що традиції святкування у Польщі та Україні дуже подібні, проте можна простежити і певні відмінності. Основним посланням цього свята до дитини є заклик бути чемним, виконувати якісно свої обов'язки, бути ввічливим до батьків, інших дітей та вчителів.

Найбільш промовистими традиціями польської культури є святкування Різдва та новорічних свят, які разом окреслені в польській лексиці як *Święta*. Леопольд Стафф розповідає про це у вірші «Gwiazda» звичаї, тому він потребує додаткового тексту, який теж варто було б умістити в підручнику для 5 класу, навіть якщо він і був би викладений у найпростішій формі для цього мовного рівня.

Щодо розвитку особистісних компетентностей у 5 класі можемо зробити висновок, що задум авторів підручника є логічний і позитивний, проте потребує внесення багатьох методичних змін, аби втілити його якісно і професійно.

Варто зазначити, що підручник з польської мови для 6 класу вирізняється тематичною насиченістю та методичною продуманістю. Так, у кожному з завдань після вірша запропоновано завдання, яке зазвичай містить елементи особистісного характеру.

Після вірша «Żuczek i żabki» Ганни Ожоговської у вправі 34 вказано: «Пошукай в інтернеті інформацію про героїв вірша. Порозмовляйте в групі про поведінку жучка» [2, с. 38]. Автори наголошують на необхідності розвитку поняття вдячності за отримане добро, пораду, добрий вчинок чи підтримку.

Цілком протилежні риси характеру висвітлено в поезії Яна Бжехви «Samochwała» [2, с. 75-76]. Письменник засуджує зазнайкуватість, самовпевненість і пихатість, що має заохотити учнів ніколи не практикувати такої поведінки у майбутньому. Відтак бачимо, що деякі поетичні твори мають виразний превенційний характер. Подібні інтенції заклав у вірш про Гжеся-брехуна Юліан Тувім, майстер дитячої та дорослої поезії [2, с. 159].

Любов до польської мови, зображена в поезії «Mowa polska» Малгожати Стшалковської, змушує задуматись про статус не тільки польської мови як іноземної, але й своєї рідної мови [2, с. 19].

З пошаною до матері написаний вірш Станіслава Ейстрайхера «Powinszowania dla Mamy» [2, с. 192], а тому завдяки йому формуються справжні сімейні цінності.

Найбільше патріотичне звучання має текст польського гімну, запропонований в останній частині підручника, у розділі «Oto jest Polska» [2, с. 177]. Учні повинні усвідомлювати, що проблема незалежності, свободи є ключовою у становленні державності. Тому поети називають Польщу «серцем Європи» [2, с. 191], прагнуть зберегти її культуру, історію та традиції, чого може повчитися кожен український школяр, формуючи власну ментальність.

Варто відзначити, що у порівнянні з підручником з польської мови для 5 класу, наступний том цього циклу видань є більш продуманим, логічно

завершеним і потребує меншої кількості методичних правок в напрямі формування особистісних компетенцій школярів.

Отже, незважаючи на те, що в освітній програмі з польської мови для 5-6 класів Нової української школи першочерговими завданнями є завдання граматичні, проте вірші для учнів відіграють значну роль у розвитку мовлення, поповнення словникового запасу, формуванні позитивних людських якостей, логопедичному становленні за рахунок звукової системи іноземної мови тощо.

Список використаних джерел

1. Біленька-Свистович Л., Ярмолюк М. Польська мова (1-й рік навчання). Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2022. 206 с.

2. Біленька-Свистович Л., Ярмолюк М. Польська мова (2-й рік навчання). Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2023. 240 с.

3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: МОН України, 2016. 34 с.